Základní škola a Mateřská škola Zátor, příspěvková organizace

Preventivní program školy a strategie minimalizace projevů rizikového chování

Příloha:

Krizový plán řešení šikany a kyberšikany , Krizový plán řešení šikany pedagoga, Školní program proti šikaně, výtah z metodického doporučení

2021-2022

Vypracovala: Jarmila Foksová, Školní metodik prevence
Schválila pedagogická rada

Obsah:

- Charakteristika školy
- Cílové skupiny
- ŠVP a MPP jako jeho součást
- Organizace tvorby a jeho plnění
- Dlouhodobé koncepční cíle
- Priority prevence
- Podmínky pro úspěšné plnění
- Konzultace metodika prevence
- Prevence v systému výchovně vzdělávacího procesu – výuka, mimoškolní činnosti,parlament
- Práva a povinnosti členů parlamentu
- Plán práce školního parlamentu
- Spolupráce s rodiči v oblasti primární prevence
- Krizový plán řešení šikany
- Řešení kyberšikany
- Školní program proti šikaně
- výtah z metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování

Charakteristika školy	Základní škola Zátor je střediskovou obcí se spádovou školou pro děti z okolních obcí. ŠD pracuje v šesti odděleních pro max. Počet 180 žáků.
Cílová skupina /y/	Primární cílovou skupinu v rámci prevence tvoří žáci, sekundární pedagogičtí pracovníci a rodičovská veřejnost.
ŠVP – MPP jako jeho součást	ŠVP školy v oblasti prevence klade důraz na vytváření lidských hodnot, učí žáky vytvářet si mravní, občanské i jiné zásady, formující jeho vztah ke společnosti i sobě samému. Ovlivňuje žáky tak, aby si postupně osvojovali zdravé životní návyky a správně posuzovali a vyhodnocovali životní situace.
Organizace tvorby a plnění MPP	- aktuální úprava osnov vzhledem ke změnám a ŠVP, legislativě a následné zapracování do MPP - zapracování akcí pro daný školní rok v oblast prevence podle zakázky a potřeb metodických sekcí a hodnotících zpráv třídních učitelů - zpracování MPP v souladu s platnými metodickými pokyny a ostatní legislativou - schválení MPP vedením školy - distribuce MPP do metodických sekcí - plnění MPP - průběžné hodnocení - zařazování preventivních témat do výuky VČ v době distanční výuky - závěrečná zpráva, hodnocení
Dlouhodobé koncepční cíle	- aktualizace tematických plánů a učebních osnov - rozvíjení spolupráce s jinými pomáhajícími organizacemi a následné pořádání besed, zážitkových programů - maximální zkvalitňování práce třídních učitelů, vzdělávání v oblastech prevence, osobnostního růstu a získávání schopnosti úspěšně řešit vzniklé problémy ve třídě - zachování velkého počtu mimoškolních aktivit i školních aktivit - evaluace akcí a jejich prezentace - obnovování knihovny preventisty - práce s ohroženými žáky ve spolupráci s výchovným poradcem, metodikem prevence a třídním učitelem i rodičem - včasná diagnostika a rychlé řešení ve spolupráci s žákem i rodičem
Priority	- předcházení všem rizikovým jevům v chování žáků

	- systematické vzdělávání pedagogů - jednotné působení všech pedagogů školy - rozvoj příznivého klimatu ve škole a jeho evaluace, diagnostika vztahů ve třídě - včasné odhalení poruch učení i jiných postižení a spolupráce s odborníky a jinými pracovišti - intenzivní spolupráce s rodiči a nabídka pomoci - péče o žáky rizikových skupin - poradenská činnost metodika prevence a výchovného poradce - kvalitní zázemí v oblasti mimoškolního vzdělávání - **vzniklé přestupky proti školnímu řádu řešit v tvůrčím společném procesu s žáky i rodiči, klást důraz na aktivní přístup zainteresovaných, pečlivě rozebrat a správně pojmenovat, stanovit strategii nápravy, dohodnout se na systému kontroly, průběžně reflektovat**
Podmínky pro úspěšné plnění	- **účinné preventivní systémy** – vypracovaný ŠPP a jeho aktivní plnění, krizový plán řešení šikany, preventivní strategie, školní program proti šikaně, školní řád - **identifikace silných a slabých stránek školy** silné stránky – podpora školy ze strany zřizovatele i okolních obcí, prezentace života školy na veřejnosti, aktivní a kreativní pedagogický sbor, účast žáků na soutěžích, bohatá nabídka mimoškolní činnosti ohrožení – chybějící legislativní propojení mezi školou, PČR a OSPOD, pohyb starší mládeže po obci a v okolí školy a jejich negativní vliv na žáky školy, slabší sociální zázemí v některých rodinách - **účast pedagogů na hodnocení a řízení akcí pořádaných pro snížení prvků rizikového chování** - **účast na DVPP v souladu s ŠVP a aktuálními potřebami školy** - **vytvoření bezpečného prostředí pro zdravý rozvoj dětí** - **poskytování informací a poradenská činnost, spolupráce se školskými poradenskými zařízeními** - podávat rodičům informace kdykoliv to situace vyžaduje, prostřednictvím třídních schůzek, konzultačních hodin, předem domluvené schůzky. - **spolupráce se zákonnými zástupci žáků** – pravidelně na třídních schůzkách, podle potřeby rodičů či školy individuálně, při neformálních setkáních na akcích školy - **podpora žákovské samosprávy** – pravidelně se scházející zástupci 4. - 9. třídy
Konzultace metodika prevence	Každé úterý od 15.00 – 15.30 hodin, podle potřeby na základě dohodnutého termínu a času.

Výchovně vzdělávací oblast - zařazování do osnov podle ročníků a témat

třída	**Návykové látky**	**Chování v dopravě**	**Poruchy příjmu potravy, sebepoškozování**	**Týrání dětí**	**Násilí v rodinách**	**Šikana**	**kyberšikana**
1. ČaS		Cesta do školy Osobní bezpečí Bezpečné chování v silničním provozu	Výživa lidského těla Člověk a jeho zdraví, zdravá strava, pitý režim			Osobní bezpečí, krizové situace, šikana	
2. ČaS		Cesta do školy Dopravní značky Dopravní prostředky	Potraviny a výživa	Můj domov ČJ	Moje rodina		
3.		Cesta do školy, dopravní značky, světelná a zvuková signalizace Důležitá telefonní čísla Chodec a cyklista v dopravě Výbava kola	Skladba jídelníčku				
4. ČaS		Dopravní kurz TV	Péče o zdraví				
5. ČaS	Ochrana zdraví		Trávicí soustava				
6. VČ	Zneužívání návykových látek, psychosociální	Osobní bezpečí, rizika silniční a železniční		Miniúvod do lidských práv – práva	Život v rodině		

	rizika, zdravotní rizika	dopravy	Zdravé stravovací návyky	dítěte, deklarace			
7. VČ	Zneužití návykových látek, drogy, vznik závislosti, drogy a legislativa	Bezpečnost silničního provozu První pomoc	Poruchy výživy		Práva a povinnosti členů rodiny Rodina a domov	Vrstevníci a násilí JČ	
8. VČ	Prevence zneužívání, jak se bránit, jak pomoci, společenská nebezpečnost, doping		Zdravá výživa, nežádoucí způsoby stravování, psychická onemocnění, násilí mířené proti sobě samému, rizikové chování a těžké životní situace – jejich zvládání			Osobnost – prosociální chování, pomoc ostatním, dopady vlastního jednání a chování, vztahy k okolí, zaujímání postojů	Člověk v sociálních vztazích, nebezpečí komunikace přes média, rizikové chování – nebezpečný internet
9. VČ	Prevence zneužívání, společenská nebezpečnost, důvody vzniku závislosti, pomoc		Zdravá výživa, oběť reklamy, péče o duševní zdraví	Pornografie, problémy současné rodiny, trestní právo	Rodina a právo	Komunikace mezi vrstevníky, mezilidské vztahy, kooperace	Osobní bezpečí, nebezpečí komunikace přes média, problémy současného světa

třída	**Nenávist, extremismus, tolerance k náboženství**	**krádeže**	**záškoláctví**	**netolismus**	**vandalismus**	**Sex.výchova, výchova k rodičovství**	**Zdravý životní styl**

1. ČaS							
2. ČaS			Jsem školák				Naše tělo, nemoc a úraz Čísla první pomoci, lékárnička Hygiena, čistota Práce a volný čas Požární ochrana očima dětí VV
3. ČaS		Školní řad – co musím vědět				Vztahy v rodině, rozmnožování, odlišnosti pohlaví	Péče o zdraví, zdravý způsob života Volný čas
4. ČaS					Ochrana přírody		Zdravý způsob života Kolektivní hry - far play TV
5. ČaS	Obyvatelé Evropy					Rozmnožovací soustava	Trávící soustava
6. VČ	Miniúvod do lidských práv, pojmy rasismus a xenofobie					Život v rodině i mimo ni, role členů rodiny, role muže a ženy	Život ve škole, duševní a psychické zdraví, osobní odpovědnost, aktivní podpora zdraví, režim
7. VČ	Tolerance k náboženským menšinám, rovnost, princip sociálního smíru a solidarity Etnický původ, kulturní diferenciace, poruchy pohlavní identity, respekt, podpora, pomoc postiženým					Rozmnožování, sexuální dospívání, reprodukční zdraví, promiskuita, těhotenství, poruchy pohlavní identity, násilí v sexualitě, rodinný rozpočet, ekonomika domácnosti	Zdravá výživa, tělo, alternativní výživa, pitný režim, zdraví a nemoc, infekční choroby, vlivy prostředí na zdraví
8. VČ	Poruchy pohlavní identity					Rodina, sňatek, manželství, ideál Lidská sexualita, láska, dospívání, zdrženlivost, odlišnost, plánované	Člověk ve zdraví a nemoci, vlivy prostředí na zdraví, zdravá výživa, stravování, hygiena potravin, pitný režim

						rodičovství, promiskuita, poruchy pohlavní identity	
9. VČ	Sexuální výchova, partnerské vztahy Válka a terorismus, globální a lokální problémy lidstva	Trestní právo, protiprávní jednání		Hra nebo závislost? Společenská nebezpečnost	Trestní právo, protiprávní jednání, občan a právo – odpovědnost za škodu	Rodina a její význam, rozpad rodiny, problémy současné rodiny, rodičovské předpoklady Sexuální výchova, těhotenství, porod, péče o dítě	Zdravá výživa, denní režim, pohybový režim, péče o duševní zdraví

M**imoškolní aktivity**

Současný stav:

školní družina s kapacitou 180 dětí, hra na klavír, flétnu a kytaru,
step, ruční práce,
počítače, Šikulky, sportovní hry, branný kroužek
pohybové hry, TJ Loučka.

Cíl:

Nabízet atraktivní volnočasové aktivity a získat co největší počet dětí

Strategie:

Prezentace akcí, podchytit v dětech zájem, odhadnout jejich schopnosti, vlohy a talent a rozvíjet je v souladu s potřebami dětí

Spolupráce s rodiči v oblasti primární prevence

Výchozí stav**:** rodiče jsou partneři, většinou se daří je získat pro spolupráci a řešení problémů, primární prevence se daří úspěšně realizovat prostřednictvím ŠD, TJ, mimoškolních aktivit. Pro řešení problémů se schází většinou rodič, žák, třídní učitel a člen veden školy nebo výchovný poradce.

Cíl: upevňovat spojení mezi rodiči a školou, poskytnou rodičům a žákům prostor a strategii pro společné zvládání rizikového chování

Strategie: využití velkého počtu dětí ve ŠD a propojit činnost ŠD a oblast prevence, přizvat rodiče ke spolupráci

Tradiční akce školy

Současný stav:

- Slavnost Slabikáře
- Mikulášská nadílka
- Adventní svícení u stromečku
- Vánoční jarmark
- Zápis prvňáčků
- Ples školy
- Vítání jara
- Projektové dny ve třídách
- Rej čarodějnic
- Masopust
- Oslava Dne učitelů
- Oslava Dne matek
- Zátorský kros a krosboj
- Ukončení činnosti kroužků
- Poslední zvonění
- Tajný výlet ŠD
- Čaje o páté
- Oslavy Dne dětí aj.

Cíl:

Zachovat vysokou úroveň tradičních akcí, rozšířit o nové

Strategie:

zapojit aktivně co největší počet pedagogů, rodičů, žáků, prezentovat akce, získávat zpětné vazby

Projektové dny

Současný stav:

systém projektových dnů se osvědčil pro svůj transparentní a úspěšný záměr, kterým byl společný prožitek třídního učitele a třídy, či celé školy nebo vybraných tříd. Velikým přínosem je pořádání akcí, u kterých se setkávají žáci všech tříd, různého věku a zaměření. Vysokým bonusem je integrace všech dětí, bez ohledu na jejich schopnosti či handicapy.

Cíl:

Prostřednictvím dobře zorganizované akce posílit vztahy ve třídě i mimo ni, budovat klima důvěry a podpory

Strategie:

Při organizaci PD zapojit celou třídu, vést žáky ke kooperaci, využít potenciálu jedinců a celé skupiny, přenášet odpovědnost na žáky, evaluovat akci

Školní parlament

Současný stav:

Školní parlament pracuje osmý rok, schází se podle pokynů a aktuálních potřeb před vyučováním. Pracuje s členy od 3.-9. třídu, vždy dva zvolení zástupci. Plní plán práce, schází se se školním metodikem prevence. Řídí se povinnostmi členů, pracuje podle plánu práce školního parlamentu. Organizuje soutěže, charitativní akce, vyhodnocuje soutěžní aktivity, nabízí ankety, aktualizuje nástěnku, zprostředkovává neformální výměny názorů a postřehy mezi vedením školy a žáky.

Cíl:

Zajistit informovanost pro celou školu, posílit postavení členů parlamentu v třídních kolektivech, rozvíjet samostatnost, praktické dovednosti, komunikační vyspělost a respekt členů parlamentu, organizovat samostatně soutěžní akce pro celou školu.

Strategie:

Scházet se pravidelně a v plném počtu, řešit společně úkoly, diskutovat o potřebách žáků, hledat řešení problému, aktivně zapojovat prostřednictvím parlamentu celé třídy, podporovat v dětech prosooociální chování a pozitivní vztah ke škole.

Organizace činnosti, práva a povinnosti členů školního parlamentu

I. Členové

Členové školního parlamentu jsou voleni svými spolužáky na začátku školního roku na dobu jednoho školního roku. Členství je dostupné od 4. třídy, voleni jsou vždy 2 zástupci z každé třídy. Ze závažných důvodů je možné odvolat zástupce třídy i v průběhu školního roku. Pak probíhá ve třídě nová volba.

Zvolený zástupce je povinen se pravidelně zúčastňovat všech jednání ŠP.

Všichni členové ŠP mají navzájem zcela rovnoprávné postavení.

Povinností člena ŠP je informovat pravdivě a pravidelně své spolužáky o projednávaných problémech a o rozhodnutích, ke kterým ŠP dospěl, aktivně vstupovat do dění, dělat si poznámky.

II. Organizace

Rozhodnutí ŠP jsou pro všechny žáky školy závazná. ŠP nebude zasahovat do školních záležitostí, jejichž rozhodování a posuzování patří do pravomocí ředitele školy a ostatních pedagogů. Rozhodnutí vedení školy bude respektovat. V případě, že práce ŠP bude pouze formální, může ředitel školy její činnost kdykoliv ukončit. Žáci a pedagogové se setkávají v předem domluvených termínech v době od 7.00-7.25 v ateliéru školy. Voleni jsou dva zástupci z 4.-9.třídy v průběhu měsíce září, jejich mandát končí 30.6. každého školního roku.

III. Náplň školního parlamentu

- chod a organizace školy
- prostředí školy
- jednání a chování žáků
- organizace školních a mimoškolních akcí

IV. Práva a povinnosti

- zastupovat zájmy své třídy v ŠP, přednášet tam připomínky a náměty týkající se výuky, prostředí a provozu školy a školních zařízení (družina, jídelna, atd.)
- být tvořivý a aktivní v práci ŠP

- aktivně se zúčastňovat jednání ŠP a přijímat jejich rozhodnutí
- omluvit svoji případnou absenci na schůzce ŠP (zajistit své zástupce při předpokládané neúčasti)
- informovat své spolužáky o všem, co bylo projednáváno na schůzkách
- jednat s ŘŠ v rámci dohodnutých schůzek
- upozorňovat na nedostatky ve vybavení školy i ve výuce-
- upozorňovat na nedostatky a přestupky žáků, zejména na vandalismus a násilí
- navrhovat a s ŘŠ přijímat opatření bránící těmto jevům
- projednávat a řešit otázky spojené s provozem školy
- plánovat, připravovat a realizovat školní a mimoškolní činnosti

Plán práce školního parlamentu:

MĚSÍC	Plánované akce, info, různé 2019-2020	poznámky
ZÁŘÍ	informace pro pedagogický sbor, volba členů ve třídách zahajující schůzka tvorba nástěnky prevence, aktualizace na webu školy	
ŘÍJEN	práva a povinnosti členů informace o úkolech na celý školní rok, zahájení soutěže Máme rádi Česko	

	plánování a organizace schůzek nové informace v oblastech prevence do tříd soutěž Máme rádi Česko	
LISTOPAD	propagace ve třídách, vyhodnocení soutěže, propagace dalších témat soutěže účast jednotlivých tříd charitativní akce – účast	
PROSINEC	vyhodnocení soutěže Máme rádi Česko zapojení a zveřejnění charitativního projektu Vánoční soutěž pro 1. stupeň různé	
LEDEN	informační letáky – distribuce do tříd další kolo soutěže Máme rádi Česko aktualizace nástěnky a informačních zdrojů soutěž tříd 1. stupně – vyhodnocení	
ÚNOR	podrobné rozpracování oslav Dne učitelů rozdělení do tříd stanovení pracovních týmů vyhodnocené soutěže, aktualizace nástěnky	
BŘEZEN	Den učitelů, organizují žáci 9. třídy kontrola docházky vyhodnocení, prezentace akce Den učitelů různé anketa pro třídy, téma zvolí parlament Aktualizace nástěnky setkání se starostkou obce hodnocení pořádku ve třídách	
DUBEN	Druhé kolo soutěže pro 1.stupeň, vyhodnocení ankety a její zveřejnění různé – další kolo soutěže Máme rádi Česko aktualizace nástěnky	
KVĚTEN	přípravy na Den dětí způsob rozdělení do družstev, různé – nástěnka, vyhodnocení soutěže	’

ČERVEN	hodnocení Dne dětí anketa školy na téma školní rok hodnocení celoroční práce – návrhy na odměny, vyhodnocení nejaktivnějších členů společné foto do kroniky vyhlášení celoroční soutěže Máme rádi Česko – odměny pro vítěze – propagace pochvaly TU za práci v parlamentu	

Příloha PPŠ:

I.

KRIZOVÝ PLÁN ŘEŠENÍ ŠIKANY

Obsah:

2.1 definice šikany
2.2 dětská práva a právní následky
2.3 první pomoc pedagogů
2.4 diagnostika
2.5 důvody vyšetřování
2.6 strategie vyšetřování

2.7 volba taktiky
2.8 struktura vyšetřování
2.9 doporučení při vedení rozhovoru
2.10 náprava
2.11 výchovná opatření
2.12 školní lynčování
2.13 školní tým
2. 14 šikana učitele – popis, řešení, Krizový plán

2.1 Právní praxe definuje šikanu jako úmyslné jednání, které je namířeno proti jinému subjektu a které útočí na jeho důstojnost. Přesné vymezení pojmu přímé a nepřímé šikany vymezuje platný školní řád.

2.2 dětská práva a právní následky
Státem ratifikovaná Úmluva o právech dítěte zaručuje všem dětem v pedagogických zařízeních bezpečný pobyt bez poškozování zdraví a ohrožení života. Šikanování je v řadě případů trestnou činností.

- Šikana může naplňovat skutkovou podstatu trestných činů (omezování osobní svobody, krádeže, ublížení na zdraví, poškozování cizí věci, vydírání, loupeže, rasově motivované skutky, znásilnění, pohlavní zneužívání).
- Osoba mladší 15 ti let není trestně odpovědná, ale soud pro mládež jí může uložit podle zákona č. 218/2003 Sb., (o soudnictví ve věcech mládeže) některá z následujících opatření: dohled probačního úředníka, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve střediscích výchovné péče, nařídit ochrannou výchovu.
- Trestní odpovědnost mladistvých (15-18 let) je posuzována soudy pro mládež podle zákona č. 218/2003 Sb. s ohledem na rozumovou a mravní vyspělost osoby, proti níž se vede trestní řízení.
- Po dovršení 18 ti let věku jsou osoby plně trestně odpovědné a jejich odpovědnost se projednává běžným způsobem v trestním řízení.

- **2.3 První pomoc pedagogů při řešení tzv. běžné šikany**

Především musí pedagog rozeznat, zda se jedná o šikanu, kterou lze zvládnout svépomocí, či nikoliv.

2.4 Diagnostika
Pokud bude pedagog šetřit šikanu bez specialisty, musí
- být připraven řešit problém a užívat strategii vyšetřování
- emočně i jinak podpořit oběť

- časově se angažovat
- zahájit ozdravný proces skupiny a vést ji k nápravě

2.5 Důvody vyšetřování

V praxi rozlišujeme dva hlavní důvody:

- alarmující signály – osobní intervence rodičů, jejich kategorická žádost o vyšetření, náhlé provalení případu, zranění, zoufalá reakce oběti, anonymní dopis, oznámení od žáků apod.
- nepřímé varující signály – jsou velmi málo zřejmé, pedagog musí být dobrým pozorovatelem a všímat si, že žák vchází do třídy s učitelem, postává na chodbě, je osamocen, smutný, ustrašený, má nadměrnou absenci, nesoustředí se, zhorší se mu prospěch. Ve třídě je přehlížen, opomíjen, izolován. Dostává povýšené příkazy, je terčem kanadských žertíků, nenápadně postrkován apod.
-

2.6 Strategie vyšetřování – použitelná v rámci pedagogické odbornosti

- rozhovor s informátory a oběťmi
- nalezení vhodných svědků
- individuální rozhovory se svědky, popř. konfrontace / nikoliv oběti a agresora!!! /
- zajištění ochrany obětem
- rozhovor s agresory, popř. konfrontace mezi nimi

Úkolem této strategie je nalezení odpovědí na otázky:

- kdo je oběť, popřípadě kolik je obětí
- kdo je agresor, popř. kolik je agresorů, kdo je iniciátor
- co, kdy a kde a jak dělali oběti – obětem
- k jak závažným projevům agrese došlo
- jak dlouho to trvá

2.7 Volba taktiky

Záleží na několika aspektech.

- vyšetřujeme počáteční šikanu, tzv. měkký postup
- vyšetřujeme pokročilou šikanu, tzv. tvrdý postup
- zohledňujeme věk vyšetřovaných

2.8 Struktura vyšetřování

1. Zahřívací kolo – navodit atmosféru, svědky podpoříme, zajistíme jejich bezpečnost, ubezpečíme je o jejich ochraně a anonymitě.
U falešných svědků a agresorů navodíme moment překvapení, šokujeme. Předkládáme jednoznačné důkazy, detailní popisy šikanování. Neprozrazovat zdroj informací.
2. Monolog – je užitečné jej zařadit a dopřát svědkům i agresorům souvislé popisování událostí, lépe poznáme, zda chce spolupracovat, někdy se zaplétá do vlastních lží.
3. Dialog – kladení otázek v návaznosti na monolog. Agresorovi nabídneme polehčující okolnosti, když se přizná, naopak, pokud ne, bude přísně potrestán. Cíleně pracujeme s přeřeknutím, přesvědčujeme o nevýhodnosti lhaní, nepoctivosti.
4. Konfrontace – pokud se vyšetřování nedaří, zařadíme konfrontaci mezi svědky nebo mezi agresory. Je to vyšetřování tváří v tvář, bedlivě si všímáme verbálních i neverbálních projevů. Citlivě pozorujeme, jak se žáci chovají, jestli vysílají signály jako mrkání, cukání koutku, zčervenání. Konfrontace sama je velmi výjimečně zařazována, někdy je ovšem nezbytná.

2.9 Doporučení při vedení rozhovorů

Je jisté, že jinak vedeme rozhovor s obětí, jinak s agresorem. Přesně musíme vědět, na co se ptát. Klademe otázky, na které nelze odpovědět jen ano, ne. Užíváme neverbální prvky, pohled do očí, vzdálenost, dotyk. Agresora znejistíme, vyprovokujeme ho k reakci, aby řekl celou pravdu, vyjadřujeme pochybnosti o jeho výpovědi. Oběť trpělivě vyslechneme, vyjádříme podporu, povzbudíme, používáme neutrální slova, vyjádříme oběti uznání.

2.10 Náprava

Jakmile je vyšetřování dokončeno, přistoupíme k nápravě těmito metodami:
Metoda vnějšího nátlaku – často užívaná, má své pevné místo, pokud je správně praktikována. Zahrnuje pohovor / svědci, oběti, agresoři, rodiče, vyšetřující komise/, oznámení o potrestání agresorů před celou skupinou / pedagog musí přesvědčit žáky, že škola ochrání slabší před agresí, že zde platí normy a pravidla/, ochranu oběti / setkávání se s obětí, spolupráce s rodiči, sledování docházky, zprostředkování péče v odborném zařízení a spolupráce s touto institucí/.
Metoda usmíření – sleduje proměnu vztahů mezi obětí a agresorem. Je to jakási léčba nemocné skupiny, odstraňují se škody na vztazích a to tak, že je to přijatelné pro všechny v kolektivu. Pedagog by měl otevřít skupině nový způsob nahlížení na věc, projevit se jako důvěryhodný, laskavý, ale pevný v zásadách a postojích. Tato forma je projevem pedagogova umu zvládat a korigovat vývoj skupinové dynamiky. Metoda skýtá velké možnosti pozitivního zlomu. Lépe se daří zvládat tuto metodu ve skupině do 15 lidí, účastní se ale obvykle celá skupina – třída. Může obsahovat tyto prvky: omluva a usmíření, návrhy na nápravu, pravidelné kontrolování dohody o nápravě, reflexe.

2.11 výchovná opatření

- napomenutí, důtky
- 2. a 3. stupeň z chování
- vyloučení ze studia v případě dokončení 9tileté školní docházky
- převedení do jiné třídy

- krátkodobý dobrovolný pobyt v diagnostickém ústavu
- předběžné opatření o umístění dítěte do diagnostického ústavu a následné nařízení ústavní výchovy

2.12 Školní lynčování – pokročilá forma šikany

Vyžaduje zvláštní formu organizace vyšetřování. Prakticky to znamená udělat čtyři věci.

1. zalarmovat další pedagogy a domluvit se na postupu
2. zabránit domluvě na křivé výpovědi
3. zajistit podporu a pomoc oběti
4. ohlásit celou věc policii

2.13 Školní tým pro řešení šikany

Skládá se z proškolených pedagogů, specialistů, kteří ovládají strategie řešení, zpracovávají je, uchovávají a hodnotí.
Bc. Mgr. Barbora Šovčíková – ředitelka školy
Mgr. Tomáš Hudský – výchovný poradce
Jarmila Foksová – školní metodik prevence
třídní učitelé

2.14. Šikana pedagoga je charakteristická narušením nastavených hodnot, rolí a pravidel. Učitel se dostává do pozice menší moci než žák. Dochází k ní zpravidla ve škole, ale i v kyberprostoru a na veřejnosti. Zodpovědnost nese vedení školy a zřizovatel. I sebelepší pedagog se může dostat do situace, kdy se mu již nedostává kapacity zvládat šikanu vůči své osobě. Prevence spočívá v systematickém a plánovaném vytváření a udržování bezpečné školy, jejich pravidel, rolí, poskytování zpětných vazeb od učitele k žákovi, nezesměšňování žáků, zachování jeho důstojnosti, respektování se, podpoře kooperace, komunikace.
Řešení spočívá v podpoře celého sboru, ve spolupráci s vedením, popř. zřizovatelem.
Krizový plán řešení:
- pedagog odejde ze třídy a zavolá pomoc jiných pedagogů pro zajištění dohledu ve třídě
- informace vedení školy
- izolace agresora
- vyslechnutí svědků
- informace rodičům
- podle závažnosti informovat zřizovatele, PČR, OSPOD
- do spolupráce zapojit celý pedagogický sbor
- vyhledat intervenční pomoc pro celou třídu, pracovat dále s agresory prostřednictvím selektivní prevence
- v procesu nápravy podporovat aktivní roli rodičů

- v případě nutnosti doporučit pedagogovi odbornou pomoc
- využít represivních opatření školního řádu

Pokud pedagog shledá, že vedení školy nepostupovalo v souladu s danými předpisy, má nárok obrátit se na ČŠI.

ŘEŠENÍ KYBERŠIKANY

Obsah:

3.1 definice kyberšikany
3.2. podoby kyberšikany
3.3 odlišné rysy šikany a kyberšikany
3.3.a anonymita
3.3.b proměna agresora
3.3.c proměna oběti
3.4 zásady bezpečného užívání internetu
3.5. řešení kyberšikany

3.1 Definice kyberšikany

Jedná se o specifický druh šikany. Na rozdíl od klasické šikany tváří v tvář, nabízí kyberšikana agresorům nejenom jiné nástroje ubližování, ale specifika virtuální reality obměňují charakter celého procesu šikanování, včetně rolí agresora a oběti.

3.2 Podoby kyberšikany

- zasílání výhrůžných a krutých emailů a SMS zpráv, výhrůžné telefonáty nebo obtěžování přes chat
- vytváření webových stránek, které různými způsoby (verbálně, graficky, zvukově…) **oběť šikany** uráží a zesměšňují
- posílání obrázků, fotografií a video nahrávek spolužákům online – kde je oběť zesměšňována a karikována
- vyvěšení pornografických fotografií s tváří oběti na internetu
- případy, kdy agresoři získají hesla a identifikační údaje oběti a pod jeho/jejím jménem zasílají ostatním vulgární, obtěžující zprávy, fotografie, videa
- fotografování, nahrávání oběti, kdy jsou pořízené záběry posílány ostatním spolužákům

3.3 Odlišné rysy šikany a kyberšikany

3.3.a anonymita: většina obětí kyberšikany se nikdy nedozví, kdo je šikanoval, přezdívka, anonymní telefonní číslo, emailová adresa dávají agresorovi dostatečnou možnost zůstat skrytý. Díky tomu může svoji agresi stupňovat a dovolit si to co by si tváří tvář nedovolil. Šikana se většinou odehrává ve škole, po cestě domů, apod. – jde tedy o fyzická setkání, která se dají I trochu předvídat a je možné se jí I částečně vyhnout, ale před kyberšikanou není únik. Agresor může oběť kontaktovat kdykoliv, 24 hodin denně, 7 dní v týdnu.

3.3.b proměna agresora
Agresorem většinou nebývají fyzicky silní lidé, tak jako tomu je u běžné šikany, ale agresorem je člověk, který je obratný v informačních technologiích a může to být kdokoliv.

3.3.c proměna oběti
Obětí útoků je většinou outsider, ale nebývá to pravidlem tak, jako je tomu u běžné šikany. Agresor si může oběť vybírat náhodně a pouze v kyberporstoru. Vyšší riziko hrozí dětem, které jsou na svých mobilech a počítačích závislé.

3.4. bezpečné užívání internetu
- Nedávat nikomu adresu ani telefon.
- Neposílat nikomu, koho neznáme, svou fotografii a už vůbec ne intimní.
- Udržovat hesla (k e-mailu i jiné) v tajnosti.
- Nikdy neodpovídat na neslušné, hrubé nebo vulgární maily a vzkazy.
- Nedomlouvat si schůzku přes internet.
- Obrázek, video nebo e-mail, který šokuje - opustit webovou stránku
- Svěřit se dospělému, pokud se děje cokoliv, co vyděsí, uráží, ohrožuje.
- Nedat šanci virům. Neotevírat přílohu zprávy, která přišla z neznámé adresy .
- Nevěřit každé informaci na internetu.
- Pečlivě vybírat, s kým se na sítích budu bavit.

3.5. řešení kyberšikany
- rozlišit, kde k útoku došlo
- pokud NE ve školním prostředí:
- neřešíme, pouze informujeme rodiče a doporučíme vše nahlásit na PČR
- pokud ANO:
- zajistíme důkazy
- oznámíme vše rodičům zúčastněných žáků, znovu připomeneme pravidla bezpečí na internetu
- kontaktujeme PČR

II.
ŠKOLNÍ PROGRAM PROTI ŠIKANĚ

Primární prevence

Oblast primární prevence	Konkrétní plnění
výuka	Podle MPP ve vyučovacích předmětech, plnění je pro pedagogy závazné
Vzdělávání pedagogů v oblasti osobnostního rozvoje a prevence rizikového chování	Na základě nabídky vzdělávacích organizací, eviduje a zakládá zástupce ředitele
Mimoškolní činnost	7 oddělení ŠD, nabídka zájmových útvarů a TJ Loučka
Besedy, programy	Podle plánu i aktuálně zařazené/ dopisováno v průběhu školního roku/
Tradiční akce školy	Viz. MPP
Setkávání s rodiči	Třídní schůzky, konzultace, besedy, akce školy, družiny a TJ Loučka
Formy práce s dětmi	Metody a formy OSV – komunitní kruh, učitel jako provázející, aktivní naslouchání, myšlenková mapa, úkolová situace, hraní rolí – viz. metodická příručka
jiné	Spolupráce s jinými pracovišti a organizacemi

Sekundární prevence

Oblast sekundární prevence	Konkrétní plnění
Řešení problémů s pedagogy	Pedagogové odborně a podle legislativy řeší přestupky proti školnímu řádu, ošetřují klima ve třídě, zabraňují prvkům rizikového chování. Opora ve školním řádu, vyhlášce školy č.41, metodickém pokynu MŠMT č.j.2129/2010-28
Řešení týmem specialistů	ŠMP, výchovný poradce, třídní učitel nebo vedení školy
Spolupráce s organizacemi	PPP, PČR, OSPOD, neziskové organizace

Evaluace probíhá každoročně formou závěrečné zprávy o plnění ŠPP.

Koncepční záměr prevence pro období 2021- 2022

Přehled vybraných platných předpisů pro oblast prevence

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Vyhláška č.72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění vyhlášky č. 116/2011 Sb.
- Vyhláška č.317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 -2018
- Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2013-2018
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
- MPP
- IVP

Oblasti preventivního systému se týkají

- drogových závislostí, alkoholismu a kouření,
- kriminality a delikvence,
- virtuálních drog (počítače, televize a video),
- patologického hráčství (gambling),
- záškoláctví,
- šikanování, násilí, kyberšikany
- vandalismu,

- xenofobie, rasismu, intolerance a antisemitismu
- prevence v době distanční výuky

1. drogová závislost, kouření, alkoholismus

- **výchozí situace:** z uvedených závislostí škola v minulosti řešila nošení marihuany do školy, kouření v okolí školy a na WC
- **strategie:** využít všech výchovně vzdělávacích aktivit k minimalizaci, s důrazem na zdravý životní styl
- **cíl:** udržet ve škole pěstované povědomí a přesvědčení o škodlivosti omamných látek všemi dostupnými prostředky

2. kriminalita a delikvence

- **výchozí situace:** řešeny krádeže menšího rozsahu, a to ve výchovných komisích nebo s metodikem prevence, s využitím výchovných opatření a spolupráce s PČR a OSPOD s oporou ve ŠŘ,ojediněle ničení majetku
- **strategie:** soustavné preventivní působení třídních učitelů ve svých třídách, MPP, besedy přednášky, preventivní programy, spolupráce s rodiči a pomáhajícími pracovišti
- **cíl:** dopomoci žákům, aby vzorec chování, který je v souladu s obecnou normou, vzali za svůj

3. počítače, TV, patologické hráčství – závislost

- **výchozí situace:** v oblasti těchto závislostí neevidujeme žádný řešený případ, pobyt u PC v souladu se zachováním všech zásad psychohygieny
- **Strategie:** poskytovat ve volném čase především takové aktivity, které směřují k posílení jejich fyzického i duševního zdraví
- **cíl:** naučit žáky vnímat tyto prostředky jako účinného poradce a pomocníka, jako zdroj poznání a zábavy, kterou je ale nutné selektovat a trávit zde úměrně čas

4. záškoláctví

- **výchozí situace:** problémy záškoláctví a jejich řešení jsou v kompetenci třídních učitelů, metodika prevence, především ale výchovného poradce, vyskytují se v minimálním množství, opora ve ŠŘ, v metodickém pokynu, někdy s dopomocí OSPOD Krnov
- **strategie:** důsledně dodržovat ŠŘ, spolupracovat s rodiči
- **cíl**: včasně reagovat na absenci podle ŠŘ

5. Šikanování, násilí, kyberšikana

- **výchozí situace:** pro řešení těchto přestupků jsou proškolení třídní učitelé, menší problémy řeší sami, dohodou, spoluprací s rodiči, s užitím metod OSV v zaléčení třídního klimatu, je li to třeba. Pokud je přestupek většího charakteru, řeší metodik prevence podle krizového plánu, který je součástí

MPP. Ke každému takovému řešení je založen protokol, uvědomí se rodiče a zpravidla se využijí nástroje výchovných opatření. Ojediněle se spolupracuje s PČR, OSPOD. Při výskytu šikany a kyberšikany se využívá dotazníků, jejich rozbor je součástí řešení.

- **strategie:** posilovat v žácích vědomí o nesprávnosti takového jednání, využívat především prožitkových aktivit / v hodinách VČ, při projektových dnech /, které přirozeně aplikují do praxe slušné chování, pomoc slabším, kooperaci ve skupině, zásady komunikace, využít nabídek neziskových organizací
- **cíl:** udržet současný stav, posilovat sociální vazby ve třídě i celé škole, s důvěrou využívat pedagogovu radu, ochranu, oporu

6. vandalismus

- **výchozí stav:** ničení školního majetku ve škole, jejím okolí řeší škola společně se zřizovatelem. Podle poničení majetku někdy škodu finančně žák nahradí nebo opraví sám či s rodiči.
- **strategie:** při poničení majetku využít v co nejvyšší možné míře náhradu vlastním přičiněním – opravou poškozené věci. Tímto přístupem napomůžeme vytvoření vztahu k movité věci a vytváření hodnot a sekundárně lze očekávat i jiný postoj k materiálním hodnotám.
- **cíl:** vážit si materiálních hodnot a vnímat je jako produkt lidského snažení

7. xenofobie, rasismus, intolerance

- **výchozí stav:** vzhledem k monokulturnímu složení žáků školy nezaznamenáváme prvky rasismu, při ojedinělé integraci dětí jiného etnika se neřešily projevy rasismu. Při debatách s žáky je patrná averze a strach z jiných kultur, převažuje nevědomost
  o jejich způsobu života. V této oblasti se někdy setkáváme s projevy intolerance, nejčastěji jsou to žáci ze sociálně slabého prostředí nebo děti slabšího inteligenčního potenciálu. Ve většině případů řeší úspěšně tyto problémy třídní učitelé, vychovatelky.
  strategie: vzhledem k častějšímu výskytu intolerance využít všech možností, kde lze uplatnit prvky kooperace a spolupráce mezi žáky skupiny, vtáhnout izolované jedince do aktivit. Volit takové aktivity, kde se bude cítit jistý, posílí své sebevědomí a bude skupině prospěšný. Pokusit se takového žáka získat pro docházku do ŠD či zájmových útvarů, posilovat trvale a systematicky jeho sebevědomí a motivovat jej. Klíčovou úlohu hraje třídní učitel a vychovatel v ŠD. Zároveň by měli pedagogové umožnit kolektivu dětí zažít radost a pěkný pocit z nápomoci slabšímu či jinak zaostávajícímu.
  cíl: vnímat odlišnost jako výhodu ve skupině a pomocí této odlišnosti se něco naučit, něco hezkého prožít a osobnostně se rozvíjet v oblasti emoční inteligence.

1. výtah z metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování

1.1. obsah metodického pokynu
1.2. výčet rizik, úloha školy, principy prevence
1.3. vnitřní dokumenty školy k prevenci
1.4. systém organizace a řízení prevence
1.5. začlenění prevence do ŠVP

2. obecná vnitřní doporučení

3. výtah z příloh k metodickému pokynu, popis rizikového chování a návod, jak řešit

3.1. návykové látky
3.2. rizikové chování v dopravě
3.3. poruchy příjmu potravy
3.4. týrané dítě, syndrom CAN
3.5. školní šikanování
3.6. příslušnost k subkulturám
3.7. nová náboženská hnutí
3.8. netolismus
3.9. krádeže
3.10. záškoláctví
3.11. vandalismus
3.12. extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
3.13. homofobie
3.14. kyberšikana

3.15. sebepoškozování
3.16. krizové situace ve škole
3.17. domácí násilí
3.18. rizikové sexuální chování
3.19. doplňující informace o obsahu příloh

1. výtah z metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování

1.1. obsah metodického pokynu:

a) vymezuje aktuální terminologii
b) popisuje jednotlivé instituce v systému prevence a úlohu pedagogického pracovníka,
c) definuje Minimální preventivní program
d) doporučuje postupy škol a školských zařízení při výskytu vybraných rizikových forem chování dětí a mládeže

1.2. Primární prevence se zaměřuje na předcházení rozvoje těchto rizik:

a) agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimedií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
b) záškoláctví,
c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
e) spektrum poruch příjmu potravy,
f) negativní působení sekt,
g) sexuální rizikové chování,

1.3. vnitřní dokumenty školy k prevenci

MMP
je konkrétní dokument školy zaměřený na výchovu a vzdělávání žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a emočně sociální rozvoj. Kontroluje ČŠI. Obsahuje:
Charakteristiku školy, cílové skupiny, organizaci plnění, dlouhodobé cíle, roli pedagoga, podmínky plnění, koncepci rozvoje, začlenění témat ŠVP do MPP, konzultace, plán činnosti parlamentu.

Školní preventivní strategie je součástí MPP. Popisuje formu a nástroje v oblastech materiálních, personálních, výchovně vzdělávacích v celém systému prevence.
Krizový plán řešení šikany je součástí MPP. Zahrnuje:
Definici, dětská práva, následky, pomoc pedagoga, diagnostiku, celou strategii vyšetřování, strukturu, rozhovor, nápravu, opatření, popisuje lynč, doporučuje literaturu.
Krizový plán řešení šikany pedagoga zahrnuje: Prevenci, řešení, doporučení.
Školní program proti šikaně vymezuje oblasti primární i sekundární prevence a konkrétní plnění v nich.
Koncepční záměr prevence pro 2014-2017 je součástí MPP. Zahrnuje právní předpisy pro oblast prevence. Ve všech oblastech prevence popisuje výchozí stav a strategii plnění.

1.4. systém organizace a řízení primární prevence

MŠMT – nositel legislativy, finanční zdroj
Krajské úřady a krajský metodik prevence
Okresní metodik prevence – Mgr. Toman Stanislav
Ředitelství školy – zodpovídá za všechny oblasti plnění prevence
Školní metodik prevence – koordinuje činnost, zpracovává plány, koncepce, hodnocení, spolupracuje s výchovným poradce, řeší přestupky proti ŠŘ, komunikuje s pomáhajícími pracovišti
Třídní učitelé jsou nositelé primární prevence v praxi, diagnostikují, nastavují pravidla, vylepšují vztahy ve třídě, řeší problémy, vytvářejí bezpečné a podnětné klima.

1.5. Začlenění primární prevence rizikového chování u žáků do školních vzdělávacích programů:

Každý pedagogický pracovník dbá, aby uplatňovaná zasahovala do všech oblastí života školy:

a) Psychosociální dovednosti (soběstačnost, autonomie, důstojnost, seberealizace, spokojenost v rodinných, přátelských a dalších mezilidských vztazích.
b) Existence (pečuji o sebe, o svůj zevnějšek, volím mezi zdravým a nezdravým způsobem života, jsem nezávislý a mám představu o své budoucnosti, věřím v budoucnost, vnímám, že život má smysl).
c) Sounáležitost (vnímám se jako součást životního prostředí a Země, cítím se bezpečně ve škole, ve městě, jsem oceňován a ostatní si mě váží).
d) Adaptabilita- setkávám se s lidmi a trávím s nimi volný čas, plánuji si volbu profese nebo zaměstnání, řeším s odvahou své problémy, mám právní povědomí).

2. obecná vnitřní doporučení

a) dobrý školní řád a v něm všechny jevy, které bychom měli řešit
b) spolupráce s kolegy, preventivním týmem, s pedagogy obecně

c) okamžitá informovanost vedení školy o řešeném přestupku
d) sepsání protokolu, šetření v přítomnosti jiného kolegy
e) informovanost rodičů všech zúčastněných žáků
f) jednotný postup všech pedagogů
g) složitější případy vždy ponechat OSPODu či PČR, PPP.

3. výtah z příloh k metodickému pokynu, popis rizikového chování a návod, jak řešit

3.1. Užívání omamných látek je rizikové chování, které poškozuje zdraví fyzické i psychické - tabák, marihuana, těkavé látky, alkohol, pervitin, heroin, syntetické drogy.
Jak se zachovat:
Tabák

- zabránit v kouření, odebrat cigarety
- sepsat protokol
- založit k metodikovi prevence
- informovat zákonného zástupce
- vyvodit důsledky v souladu se školním řádem
- při opakování informovat OSPOD

Alkohol

- zabránit v konzumaci
- odebrat alkohol
- sepsat protokol a založit
- v případě ohrožení zdraví volat lékaře
- uvědomit zákonného zástupce a vedení školy
- není li ohroženo zdraví žáka, odvede jej rodič domů
- uvědomit OSPOD, rovněž oslovit v případě, že rodiče nejsou dostupní a žák není schopen výuky
- poskytnout pomoc zákonnému zástupci
- test na alkohol pouze se svolením zákonného zástupce, a to jen v případech, že se jedná o takovou formu výuky, kterou vyhodnotí jako nebezpečnou pro kohokoliv. Spíše však platí pravidlo, že pedagog této možnosti nevyužije. Pokud přece jenom a test je pozitivní, hradí jej rodiče.
- v případě nálezu alkoholu uvědomit vedení, uložit u vedení, pokud byl alkohol nalezen u žáka, sepsat záznam, uvědomit PČR.
- Distribuce i přechovávání je trestný čin, uvědomit PČR.

Omamné a psychotropní látky

- zabránit a odebrat
- založit protokol

- v případě ohrožení volat lékaře
- uvědomit rodiče a vedení školy
- není li ohroženo zdraví žáka, odvedou jej rodiče domů
- vyvodit sankce, poskytnout pomoc rodičům
- test na přítomnost drog viz. test na alkohol
- rozlišit uživatele a distributora / předmětem šetření/
- distribuci a přechovávání drog / a to i podezření / hlásit PČR

nález OPL ve škole – nezkoumat, zabalit, označit razítkem, datem, podpisem, časem, uchovat v trezoru do příchodu PČR.

3.2. Rizikové chování v dopravě – chování nebezpečné sobě i druhým
Účastní se jich chodec, cyklista, cestující v hromadné dopravě, spolujezdec, řidič mopedu do 50cm3 - v rámci cílové skupiny žáci ZŠ.
Riziko těchto kolizí vzniká: neznalostí předpisů, osobnostními faktory, pod vlivem návykových látek.
Jak se zachovat:
- komunikovat s rodiči - upozornit na nevhodnost jednání a chování v dopravě
- v případě, že jsme svědky nebezpečných aktivit či situace, voláme PČR

3.3. Poruchy příjmu potravy - takové stravovací a jídelní chování, které může vést až k těžkému poškození zdraví a ohrožení na životě.
Jak se zachovat:
- informovat rodiče
- pokud nedochází přes rodiče k řešení a nápravě a je ohroženo zdraví dítěte, pak pediatra

3.4. Týrané dítě, syndrom CAN je jakákoliv forma týrání, zneužívání a zanedbávání péče o děti. Nejčastěji to jsou rodiče či blízcí, v ČR přibližně 20 až 40 000 dětí.
jak řešit:
- pokud máme podezření OSPOD
- pokud máme jistotu, že byl spáchán trestný čin, pak PČR

3.5. Školní šikanování - cílené a opakované užití fyzických a psychických útoků jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině, které se neumí nebo nemohou bránit. Šikana není jednorázová agrese mezi stejně silnými jedinci.
Řešení školní šikany přesně krok za krokem popisuje Krizový plán řešení šikany.
Jak řešit šikanu:
- využít krizového plánu řešení šikany
- okamžitá ochrana oběti
- oddělení agresora od třídy, skupiny

- rozhovor se svědky – kdo je oběť, kdo agresor, kde se násilí děje, kdy, jakou formou
- vše sepsat
- uvědomit rodiče, popř. pozvat do školy
- vyvodit důsledky
- seznámit pedagogy
- zahájení specifické práce se skupinou či třídou, kde k šikaně došlo

V případě rozsáhlé šikany, ublížení na zdraví, lynče, předejte šetření PČR.

Zvláštní formou šikany je **šikana pedagoga**. Zodpovědnost za ni nese vedení školy a zřizovatel Je to situace, kdy se žák dostává do pozice větší moci než učitel, bez ohledu na jeho pedagogické schopnosti. Škola je povinna vytvářet preventivní mechanismy s jasnými pravidly / atmosféra důvěry, respektování /. Popis postupu řešení obsahuje Krizový plán řešení šikany.
Šikana ze strany kolegů, vedení školy a rodičů vzhledem k učiteli nespadá do rizikového chování žáků a řeší je občanský a trestní zákoník.

3.6. Příslušnost k subkulturám je přirozenou součástí dospívání, touha někam patřit a hledání autorit jiných než rodičovských. Subkultury jsou mezinárodní politická i apolitická hnutí, např. Skinheads, anarchisté, účastníci síťových her, Emo a Gothick styly, punk aj. Samotná příslušnost k těmto skupinám nemusí být ještě automaticky nebezpečná, neřešme příslušnost, ale rizikové chování s tím spojené: např. při účast některých aktivit potlačujících lidská práva a svobodu.
jak řešit:
- uvědomit rodiče,
- OSPOD

3.7. Nová náboženská hnutí, sekty a kulty: Tyto skupiny mají svá pravidla, jsou ohraničené, nějak se vymezují vůči okolí, dochází v nich k manipulaci s jedincem a často k postupné izolaci. Např. Svědci Jehovovi, Satanisté, Scientologové, ale i kulty komerčního charakteru - různé pyramidové organizace tzv. Letadla...
jak postupovat:
pokud je rodina členem společenství se znaky sekty a není ani podezření na zanedbání péče či jiný trestný čin, není možné ze strany pedagoga ovlivnit zapojení dítěte do tohoto společenství.
Pokud má pedagog podezření či jistotu, že je tomu naopak, ohlásit OSPOD nebo PČR.
V českých právních předpisech není žádným způsobem omezeno nošení náboženských symbolů na veřejnosti i ve škole.

3.8. Netolismus je závislost na virtuálních drogách, tedy PC hry, sociální sítě, videa, telefony, TV. Tato závislost vede k poškození fyzického i psychického zdraví a k dalším sociálním rizikům. Toto chování je rodiči velmi podceňováno. Toto chování nemá legislativní rámec. V podstatě můžeme jen upozornit rodiče.

3.9.Krádež je jednání, při kterém se někdo zmocní věci, za účelem si ji ponechat, používat, aniž by s tím majitel souhlasil. Zabývejte se každou krádeží, špatné je, když začneme tím, že si mají žáci dávat na věci pozor. To pak může vypadat, že za to mohou ti, kteří jsou okradeni. Viníkem

a nositelem patologického chování je vždy zloděj.
Co dělat:
- každou i drobnou krádež postavit mimo normu, popř. dalším zabránit, nastavit pravidla apod.
- krádež většího rozsahu hlásit PČR, nevyšetřovat sami
-ohlásit rodičům všech zainteresovaných dětí, co se stalo
- pokud vyšetřuje policie, ohlásí to OSPODu

3.10. Záškoláctví - chození ,, za školu,, je neomluvená absence žáka. Rodiče zpravidla o záškoláctví neví, ale mohou ji i podporovat. Za záškoláctví se považuje i klamání rodičů v souvislosti s hranými zdravotními problémy, které rodiče řádně svému dítěti omluví. Tento druh záškoláctví je velmi těžce rozpoznatelný. Jediná správná prevence je důslednost a jednotný postup pedagogů při dodržování pravidel.
co dělat:

- způsob omlouvání řeší školní řád
- eviduje třídní učitel
- o neomluvené a zvýšené absenci informuje tř. učitel výchovného poradce
- při zvýšené absenci ověřuje věrohodnost /může škola požadovat potvrzení lékaře/
- do 10 neomluvených hodin řeší záškoláctví škola a zákonný zástupce, provede se zápis, postih podle školního řádu
- při neomluvené či zvýšené absenci lze požádat o pomoc při prošetření OSPOD
- nad 10 neoml. hodin svolává ředitel výchovnou komisi, rodiče pozve doporučeným dopisem, provede se zápis, postihuje podle školního řádu, nově je možné zažádat OSPOD o účast jeho pracovníka
- nad 25 neomluvených hodin sepíše vedení školy oznámení o záškoláctví, vyhotoví kopie všech setkání s rodiči, zápis z výchovné komise aj. a pošle na OSPOD
- v případě opakovaného záškoláctví hlášeného OSPODu se posílá oznámení PČR, pokud tak již PČR neučinila

3.11. Vandalismus ve školním prostředí je ničení školního majetku, jeho poškozování. Patří zde také ničení majetku žáků a všech členů školní komunity.
Co dělat:
- důsledně vymáhat nahrazení škody či opravu poškozených věcí - opora v legislativě
- na strategii je nejlépe se domluvit se zákonným zástupcem
- v případě nedosažení dohody a většího rozsahu škody, informujte PČR – nejlépe prostřednictvím zřizovatele
- v případě opakovaného ničení majetku školy, osob ve škole či třetí osoby, informujte OSPOD.

3.12. Extremismus - jednání směřující proti základům demokracie, rasismus - směřující proti rase
xenofobie - jednání, které na základě jinakosti vyvolává obavy z různých subjektů, antisemitismus - poškozuje vědomě vše, co je židovského charakteru
Co dělat:
- vyrozumět rodiče při opakovaných verbálních či vizuálních projevech žáka v těchto hnutích
- PČR v případě podezření na promyšlenou činnost v těchto hnutích

3.13. Homofobie - zahrnuje nepřátelské chování a jednání vůči lidem s menšinovou sexuální orientací.
Co dělat:
- méně výrazné projevy řeší pedagog
- závažnější formy řeší pracovníci PPP
- těžké formy spojené s násilím PČR

3.14. Kyberšikana je zneužití ICT k ohrožení, ublížení, zesměšnění jedince nebo skupiny.
Pro řešení i rozumění slouží školní Krizový plán řešení šikany. Ke kyberšikaně dochází mezi žáky navzájem nebo s účastí třetí osoby.
Co dělat:
- rozlišíme, zda k jevu došlo ve škole či nikoliv
- pokud NE - nemůžeme trestat - poučíme rodiče, ať ohlásí vše na PČR, popř. aby podali žalobu
- pokud ANO :
- škola zajistí důkazy - pokud to lze
- oznámí rodičům zúčastněných žáků
- kontaktuje PČR / ti pak dále OSPOD /
- znovu připomenou pravidla bezpečného chování na internetu

3.15. Sebepoškozování - autoagresivní chování, které ale nemá fatální následky, je spíše odpovědí na stres a emoce. Patří zde - řezání, pálení, propichování, rozškrábávání ran, kousání, obrušování kůže, trhání vlasů, opakované nárazy. sebepoškozování není poranění, které je vnímáno jako v dané kultuře tolerované - piercing, tetování, různé spirituální zážitky.
Co dělat:
- informovat rodiče
- pokud je školní psycholog, využít jeho pomoci
- v krajním případě, pokud je ohroženo zdraví fyzické i psychické, zavolat záchranou službu, popř. PČR

3.16. Krizové situace ve škole - násilí z vnějšího i vnitřního prostředí. Uvnitř školy je to násilí způsobeno žáky - šikana, kyberšikana, jednorázové napadení apod. Z vnějšku je to násilí způsobené osobou, která školu navštívila nebo do ní vnikla. Je nutné realizovat v tomto ohledu nácvik reálných situací - evakuace, přesun, první pomoc.
Co dělat:
- škola postupuje podle plán intervence :
- informovat náležitě v tomto pořadí: pracovníky školy, žáky, rodiče, bezpečnostní složky, zdravotníky, psychology a vyjednavače, OSPOD
- shromáždit se na místě k tomu určeném, a to přesně podle předepsaných způsobů přesunů ve škole
- respektovat pokyny osob, které mají přidělené kompetence
- znát pracovníky školy, kteří jsou proškolení v rámci první pomoci
- zajistit bezpečný vjezd všem složkám záchranného integrovaného systému
- mít jednotný postup při poskytování informací médiím

- poskytnout všem, kteří utrpěli trauma, intervenční pomoc specialistů

3.17. Domácí násilí je rizikové chování odehrávající se v domácím prostředí, je složité jej identifikovat a správně vyhodnotit. Zahrnuje násilí fyzické i psychické. Pedagog řeší situaci, když se mu dítě svěří nebo když na tento jev poukáže někdo jiný. Metodika obsahuje poučenív případech, že jsou rodiče v rozvodu nebo rozvedeni. Škola by měla vědět, komu jsou děti svěřeny do péče a jestli je nějak omezen kontakt rodiče a dítěte.
Co dělat:
- na základě oznamovací povinnosti ohlásíme na OSPOD nebo PČR

3.18. Rizikové sexuální chování - předčasný začátek pohlavního života, sledování pornografie, promiskuita - dítě může být aktivním konatelem nebo také obětí.
Příloha obsahuje sexuální orientace, odchylky, onemocnění, antikoncepce, návykové látky a sex.
Co dělat:
- vyrozumět OSPOD i PČR

3.19. Doplňující informace o přílohách
Legislativní oporou pro řešení rizikového chování jsou přílohy k metodickému pokynu. V tištěné podobě jsou ve sborovně, elektronický odkaz je http://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny.
Kromě jiného v nich naleznete:
přesný popis rizikového jevu, jaké jsou rizikové faktory jeho vzniku, kde se nečastěji vyskytuje – tedy co je jeho doménou, a jak může okolí, rodina, instituce napomoci nápravě věcí, jak lze podle chování, jednání, fyzických i psychických ukazatelů usuzovat, že je něco špatně. Obsahují seznam pomáhajících organizací, široký legislativní rámec, všechny možné druhy prevence, které mohou zafungovat. Jsou zde popsány i limity pedagoga, přiloženy vzory tiskopisů, zmíněny nevhodné formy intervence.

V rámci prevence a ochrany zdraví důsledně dodržovat nařízení KHS a nadřízených orgánů v důsledku pandemie Covid 19, aktuálně reagovat na změny a dodržovat zásady hygieny.

01.09.2021 Jarmila Foksová – Školní metodik prevence